Perkasoje 1 nuo 80 cm gylio (H_{abs} 18,20 m), perkasoje 2 nuo apie 0,8–1 m gylio (ŠV–PR kryptimi (H_{abs} 18,10–18,18 m) fiksuotas 20–40 cm storio šviesiai pilko grunto sluoksnis, kuris tęsėsi iki projektinio 1,2 m gylio (1 pav.). Šiame sluoksnyje aptikta XVII a. vidurio–XIX a. buitinės keramikos radinių (vyrauja XVII a. vidurio–XVIII a. šukės). Minėtame sluoksnyje surasta žiestų keraminių puodų, puodynių, lėkščių, ąsočių fragmentų, dangčių dalių, fajanso tipo dirbinių. Keletas šukių ornamentuotos linijų įspaudais, dažniau aptikta gelsva, ruda, žalsva glazūra puoštų indų duženų. Rastas keraminio švilpuko su stilizuotu paukščiu fragmentas. Tik perkasų ŠV dalyje po minėtu sluoksniu atidengtas nuo kelių cm iki 10 cm storio šviesiai rudo, rusvo smėlio fragmentiškas sluoksnis su keliomis XVII–XVIII a. keramikos šukėmis.

Po detaliųjų tyrimų ŠR suprojektuotos trasos dalyje atlikti žvalgymai. Jų metu archeologiškai vertingas kultūrinis sluoksnis nefiksuotas, tik aptikti XX a. perkasti sluoksniai su to laiko radiniais ir keliomis pavienėmis XVII (?)–XVIII a. šukėmis.

Vytauto Didžiojo St. 3A

During the 2022 excavation (51.1 m^2, to a depth of 1.2 m) at Vytauto Didžiojo St. 3A, Jurbarkas, Trenches 1 and 2, under the 0.8–1 m thick 20th-century layer, revealed a 20–40 cm thick, mid-17th–19th-century grey soil layer (Fig. 1) containing mainly mid-17th–18th-century ceramic finds: sherds of thrown pots, jars, and pitchers. These layers continued down to the predetermined depth of 1.2 m in most of the trenches. Only the NW part of the trenches yielded a fragmentary layer of brown or brownish sand containing small quantities of 17th–18th-century ceramics.

Vytautas Juškaitis

Tyrimai Jurbarke

2022 m. Jurbarko senamiestyje (UK 2814), prieš vykdant kiemų rekonstrukciją Dariaus ir Girėno, Kauno, Nemuno, Prieplaukos ir M. Valančiaus gatvėse, atlikti archeologiniai tyrimai (1 pav.). Pirmajame etape būsimų žemės kasimo darbų vietose atlikti žvalgomieji tyrinėjimai ir ištirti 29 šurfai, kurių bendras plotas 52 m^2. Po jų vietose, kuriose vertingas kultūrinis sluoksnis nebuvo aptiktas arba žemės kasimo darbai buvo vykdomi iki tokio gylio, kad nepažeistų vertingo kultūrinio sluoksnio, toliau buvo vykdomi žvalgymai. Iš viso žvalgyti 9 plotai, bendras jų plotas apie 2900 m^2. Jų metu aptiktas tik XX a. Didžioji dalis žvalgymų vykdyta iki projektinio gylio, o įžemis pasiektas tik apie 50 m^2 dydžio plote.

1 pav. Situacijos planas: 1 – šurfų vietos; 2 – žvalgytų plotų vietos. V. Juškaičio brėž.

Fig. 1. Situation plan: 1 – test pits, 2 – surveyed areas.

Šurfe 5 (1,65 m² dydžio) po velėna ir XIX–XX a. kultūriniu sluoksniu 1,45–1,55 m gylyje aptiktas pilko smėlio sluoksnis, datuojamas XVIII a. Jame aptikta molinių buitinės keramikos šukių, plokštinio koklio kaklelis, neaiškios paskirties geležinis dirbinys. Šis sluoksnis tęsėsi iki šurfo dugno 1,6–1,65 m gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus. Norint pasiekti įžemį, gilyn buvo gręžiama geologiniu grąžtu. Tas pats sluoksnis tęsėsi iki 2,3 m gylio nuo dabartinio žemės paviršiaus. Giliau aptiktas įžemis – smulkus rusvas smėlis.

Šurfe 6 (1,5 m² dydžio) po velėna ir XX a. sluoksniu 0,95–1 m gylyje aptiktas pastato pamatas. Akmenų pamato fragmentas orientuotas R–V kryptimi. Akmenys nerišti, tarpuose tik smulkus smėlis. Pamato statybos laikas yra XIX a. I pusė. Nuo pamato į Š aptiktas pilko smėlio sluoksnis su XIX–XX a. pradžia datuojamais radiniais, tarp jų pasitaikė pavienių XVIII a. datuojamų radinių. Šis sluoksnis tęsėsi iki šurfo dugno 1,7 m gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus. Gilyn gręžta geologiniu grąžtu ir nustatyta, kad iki 2,6 m gylio tęsėsi tas pats sluoksnis, o giliau prasidėjo įžemis – smulkus rusvas smėlis. Šurfo P dalyje aptiktas smulkaus rusvo ir gelsvo smėlio sluoksnis be radinių, kuris išliko tik palei pat šurfo P sienelę, o likusioje dalyje perkastas vykdant pamato statybas. Po šiuo sluoksniu, šurfo P dalyje, 1,2–1,25 m gylyje, aptiktas tamsiai pilko smėlio sluoksnis, datuojamas XVIII a. Jame aptikta molinių buitinės keramikos šukių, dvi geležinės kaltinės vinys, kaulinė plokštelė nuo peilio kriaunų. Šurfo P dalyje, iškasus iki 1,35–1,4 m gylio, tyrimai sustabdyti, nes pradėjo griūti pamatas.

Šurfe 13 (3,22 m² dydžio) po XX a. sluoksniu, 0,9–1 m gylyje aptiktas 55–70 cm storio kultūrinis sluoksnis, kuriame rasta lipdytų ir žiestų buitinės keramikos šukių, plokštinio koklio kraštas, titnaginė nuoskala ir skeveldra. Sluoksnis datuojamas XVII a., nors jame aptikta ir akmens amžiumi datuojamų radinių. Įžemis – smulkus rusvas smėlis – fiksuotas 1,5–1,6 m gylyje. Jame atsidengė dviejų dėmių kontūrai, jose radinių neaptikta.

Šurfe 14 (3 m² dydžio) po XX a. sluoksniu 50–80 cm gylyje aptiktas šviesiai pilko ir rusvo smėlio sluoksnis, kuriame aptikti du titnaginiai

2 pav. Šurfe 14 aptiktas titnaginio granduko fragmentas. V. Juškaičio nuotr.

Fig. 2. A flint spokeshave fragment from Test Pit 14.

akmens amžiumi datuojami radiniai: perdegusi skeltės viršutinė dalis ir granduko fragmentas (2 pav.). Daugiau jokių radinių šiame sluoksnyje neaptikta. Įžemis – smulkus rusvas smėlis – užfiksuotas 0,9–1,1 m gylyje.

Šurfe 18 (2,16 m² dydžio) 30–40 cm gylyje aptiktas akmenų mūro pamato fragmentas, jo aukštis 55–60 cm (3 pav.). Tai medinio pastato pamatinė dalis, datuojama XIX a. II puse–XX a. I puse. Po viršutine kultūrinio sluoksnio dalimi į R nuo pamato ir po juo, 75–85 cm gylyje, aptik-

3 pav. Šurfo 18 V sienelė. V. Juškaičio nuotr.

Fig. 3. The W wall of Test Pit 18.

tas 30–40 cm storio pilko smėlio sluoksnis, kuriame yra ir rusvo molio bei priemolio. Šiame sluoksnyje aptikta buitinės keramikos šukių, geležinė kaltinė vinis, stiklinio indo šukė ir Prūsijos Frydricho II sidabrinė 6 grašių moneta (tokios monetos kaldintos nuo 1764 iki 1784 m.). Šis sluoksnis datuojamas XVIII–XIX a. Sluoksnis aptinkamas V ir centrinėje šurfo dalyse, o R dalyje jis suardytas XX a. II pusės perkasimo. Po šiuo sluoksniu, 1,1–1,35 m gylyje, aptiktas rusvo smėlio su šviesiai pilku smėliu ir rusvu priemoliu sluoksnis, kurio storis 10–25 cm. Šiame sluoksnyje aptikta molinio tinko fragmentų ir vienas gyvūno kaulas. Giliau, 1,35–1,4 m gylyje, aptiktas smulkaus rusvo smėlio su šviesiai pilku smėliu sluoksnis, kuriame aptikta titnaginė skeltė, dvi nuoskalos, žiestų buitinės keramikos šukių. Šis sluoksnis datuojamas XVIII a., taip pat jame aptikta ir akmens amžiumi datuojamų radinių. Sluoksnis tęsėsi iki šurfo dugno 1,55–1,6 m gylyje. Norint pasiekti įžemį, buvo gręžiama geologiniu grąžtu. Tas pats sluoksnis tęsėsi iki 2,1 m gylio nuo dabartinio žemės paviršiaus. Giliau aptiktas įžemis – smulkus rusvas smėlis.

Šurfe 19 (2 m^2 dydžio) po 1,45–1,5 m storio XX a. II pusės sluoksniu aptiktas šviesiai pilko ir rusvo smėlio sluoksnis, kuriame aptiktos dvi nuoskalos. Daugiau jokių radinių neaptikta. Šis sluoksnis tęsėsi iki šurfo dugno 1,75–1,8 m gylyje. Gilyn buvo gręžiama geologiniu grąžtu ir nustatyta, kad tas pats sluoksnis tęsėsi iki 2,2 m gylio. Giliau aptiktas įžemis – smulkus rusvas smėlis.

Šurfe 20 (1,5 m^2 dydžio) po 1,2 m storio viršutiniu XX a. sluoksniu aptiktas pilko smėlio sluoksnis, datuojamas XVIII–XIX a. Jame aptikta žiestų buitinės keramikos šukių ir du gyvūnų kaulai. Šis sluoksnis tęsėsi iki šurfo dugno 1,7–1,75 m gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus. Norint pasiekti įžemį, gilyn buvo gręžiama geologiniu grąžtu. Tas pats sluoksnis tęsėsi iki 2,2 m gylio. Giliau aptiktas įžemis – smulkus rusvas smėlis.

Šurfe 21 (1,5 m^2 dydžio) po viršutiniu XX a. sluoksniu 1,1–1,15 m gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus aptiktas smulkaus tamsiai pilko smėlio sluoksnis, datuojamas XVIII–XIX a., kurio storis 35–40 cm. Jame aptikta buitinės keramikos šukių, lango stiklo šukių, gyvūnų kaulų. R šurfo dalyje sluoksnio apačia 1,45–1,5 m gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus. Centrinėje ir V šurfo dalyse įžemis nepasiektas, nes yra šio sluoksnio nuolydis iš R į V. Po šiuo sluoksniu, R šurfo dalyje, aptiktas smulkaus rusvo smėlio su šviesiai pilku smėliu sluoksnis be radinių. Šis sluoksnis tęsėsi iki šurfo dugno 1,65–1,7 m gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus. Norint pasiekti įžemį, gilyn buvo gręžiama geologiniu grąžtu. Tas pats sluoksnis tęsėsi iki 1,95 m į gylį nuo dabartinio žemės paviršiaus. Giliau aptiktas įžemis – smulkus rusvas smėlis.

Šurfuose 7, 8, 12, 15–17 aptiktas kultūrinis sluoksnis, datuojamas XIX–XX a. Šurfuose 1–4, 9–11, 15–17, 20–29 fiksuotas kultūrinis sluoksnis, datuojamas XX a. II puse–XXI a. pradžia.

The investigation in Jurbarkas

The 2022 field evaluation (29 test pits totalling 52 m^2, 9 surveyed areas totalling roughly 2900 m^2) prior to reconstruction work in courtyards on Dariaus ir Girėno, Kauno, Nemuno, Prieplaukos, and M. Valančiaus Streets in Jurbarkas (W Lithuania) (Fig. 1) yielded, under the 20th-century layer in Test Pits 5, 6, 13, 14, 18, 19, 20, and 21, at a depth of 0.5–1.45 m, a valuable, 0.3–1 m thick, 17th–19th-century cultural layer (Fig. 3) that also contained Stone Age finds (Fig. 2). Test Pits 7, 8, 12, and 15–17 yielded a 19th–20th-century cultural layer, Test Pits 1–4, 9–11, 15–17, and 20–29 a second half of the 20th – early 21st-century cultural layer.